

Proletari din toate țările, uniți-vă!

gazeta literară

Anul XIII, Nr. 33 (720), Joi 18 august 1966

ORGAN SAPTAMINAL AL UNIUNII SCRITORILOR DIN REPUBLICA SOCIALISTA ROMANIA

8 pagini 1 leu

DE ZIUA TA, PATRIE LIBERĂ

De ce n-ai sărbătorit-o? Ori de câte ori scrii de ziua țării mele, lucrăci un sentiment de sfială. Său bine, cuvintele nu pot reda întru totul înălțimea gloriei și rîsul gloriei și o în stare să exprime în toate suavițele ei pierzătoare sentimentul. Și totuși un cuvânt: Le am pe țară, le am pe țară, doar vîrful peninei să nu se desprindă de la țară și să se piardă din țară cu case ce, ca la orice sărbătoare generală și la scrierea țării, au îndrăznit să se alăturăm deți nouă țării.

Dacă ar fi să socotim momentele de obștească bucurie din istoria de două ori milenară a acestui popor, puțin ar fi în letopisețile noastre zilele care să aibă strălucirea unui 23 August. As asemăna-o poate — cu bunăștiință despre proporția care trebuie avută în vedere — cu marile zile de lăbărit ale poporului din Iertușii și înălțării lui și lui Ștefan cel Mare sau Mihai Viteazul, cu memorabilele zile înscrise în istoria acestui pămînt prin numele Basarabilor, și lui Mircea cel Bătrîn sau Alexandru cel Bun, și lui Vlad al III-lea și lui Drăculea, cel ce și-a țis Tepeș, și Brîncoveanul sau și lui Cantemir, și lui Tudor din Vladimiri sau domniile Cuză din acea sîmbătă și de 24 Ianuarie, și-a țice Podul Iosif sau Călugăreni, Cimpia Păștelui sau Iștar, și-a țice Crivita și Măreștii și și-a țice Mîncov glădușă-și la neamul de frumoasă pentru noi românii Hôră a Unirii.

Toate acestea sînt zîme și zile de bucurie din viața poporului meu, zile de frumusețe înălțată, zile care și-a țice puțina noastră în calendar cu un singur dar subtil cuvînt: demnitate. Dar în țeleș că așemul 23 August cu oricare dintre ele ar fi prea puțin. Prin covârșitoarea importanță pe care o are în demnitate

Intregul popor, ziua de început de toamnă pe care am trăit-o acum douăzeci și doi de ani este de neasemuit, fie și cu cea mai strălucitoare dintre zilele de trecut glorie ale României. Pînă la această zi, marile izbăviri și lupte care le-am dat strălucire au împănăz deți momente într-o assemănare continuă spre istoria străbună a strămoșilor, cînd poporul cîndea de peștiul comunistilor avea să și la pentru sărbătoare soarta în propriile mâini. Pînă la această dată izbăvirea poporului în conștința sa pămîntă spre libertate nu erau deți lucruri în ștința izbăviri ce avea să se produce în țară, cînd, cînd-o apăsătoare vîntă a cîștat cu mîncare, și sub o călăuză țegită din sîmbătă cîștat mîncare, victoria poporului avea să devină hotărîtoare, depășită și definitivă.

La începutul acestui vînt, un neobosit drumet, îndrăgostit din răstăpări de frumoșele patrii sale, poetul Alexandru Vlașcă, a scriat într-un volum intitulat „România pitorească” gloriile sale născute din constrîntărea cu pămîntul țării: tot și îndrăgostitului sale drumuri de-a lungul și de-a latul țării. Era acum seizeci de ani cînd multe din marile comori ale României contemporane au fuzeseră înăz derădărit. Doar eroarii îndrăgostite de țară existau la noi pe pămîntul din țegende și din călăuză țegită străbună, dar, cu demnitate în lungul țării și Mîncă Negre sau pe arciul Carpaților, ca în acea aște țării ține, România nu fu acovese deși la vîntă țegită și nu se derădărit pe de-a-țegărit pe sine ține. Și totuși,

Ioan GRIGORESCU

(Continuare în pagina 2)

ANI DE AUR

A douăzeci și două aniversare a zilei de 23 August 1944 e un fericii prilej să recapitulăm mărețele realizări ce s-au făcut în toate domeniile, sub regimul puterii populare.

Fiește, nu se încumetă nimeni să povestească, în amănunt, progresul înfăptuit în acești douăzeci și doi de ani: i-ăr trebui un volum mai gros deți „Iliada”, ca să încapă epopeea nouă, ridicarea unui stat tot mai puternic și mai bogat, pe care rățicirea unor demenți îl adușese pe pragul prăpăstiei. Dar minunea s-a făcut.

Organizată de Partidul Comunist Român, insurecția armată a curățat terenul de nazismul cîștinilor și pe solul eliberat s-a pornit opera de construcție. Într-un ritm irezistibil, de pe șantierele Dunării la Bîcaș, din Moldova Onestilor pînă la Argeș și acum la Porțile de Fier, de la Constanta la Suceava, nu e colț de țară în care frumusețea cîștinilor și lunecarea măiaștră a mistriei să nu fi umplut vîrșduhul de chemări optimiste, de creații pozitive. Ca și industria, agricultura, această mare bogăție a pămîntului românesc, a cunoscut o înflorire nouă, uriasă grație cooperativizării generale și introducerii mijloacelor moderne puse la dispoziția muncitorilor țării.

E prea redus spațul acestor coloane ca să putem înșira tot ce s-a realizat în această perioadă de către regimul nostru, ca să arătăm cum a pătuns cultura în cele mai largi și mai adînci straturi populare, să semnalăm elanul pe care l-au luat învățămîntul, ștința, arta.

Începînd cu studiile elementare predate de institutori și sfîrșind cu învățătura culeasă pe băncile universităților, toate etapele instrucției publice sînt parcuse în condiții optime.

Prin marile număr de școli primare a fost desființat analfabetismul. Manualele didactice se împart gratuit elevilor de la clasa întâia pînă într-a unsprezecea. Aproape o sută cincizeci de mii de studenți urmează cursurile superioare. Cei mai merițuoși dintre aceștia primesc burse de la stat.

Subvențiile pe care le acordă învățămîntului regimurile din trecut apar derizorii față de cele peste șase miliarde lei consacrate de guvern dezvoltării învățămîntului, culturii, sănătății publice pe anul 1966.

Artele beneficiază și ele în largă măsură de soliciținea statului. Teatrele, operele, filarmonicile, pictura și sculptura, formațiile de dans, ansamblurile muzicale, orchestrele populare, se împărtășesc din plin de încurajarea forurilor conducătoare. Zeci de mii de echipe de amatori participă la acest iureș spiritual. Gustul artistic se dezvoltă an cu an.

Se citește mai mult ca niciodată. Mai bine de douăzeci mii de biblioteci (în la dispoziția poporului peste nouăzeci de milioane de cărți).

Editurile trag tiraje necunoscute altădată, oamenii de litere pot trăi din condeiul lor. Se acordă pensii artiștilor vîrstnici, cît și urmașilor celor defuncți. Odinioară, noțiunea de poet era legată de sărăcie și fizie. Astăzi, lamentabila „bohémă literară” nu mai există.

Victor EFTIMIU

(Continuare în pagina 3)

ÎN PLINĂ LUMINĂ

Carpetul de însemnări rămîne nedeschis pe masa de lucru, nu simț nevoia lui, sutele de kilometri străbătuti și sutele de mii de oameni veniti în înfîmînarea conducătorilor de partid și de stat, filul întregului itinerar prin Reginea Mureș-Autonomă Maghiară, apar neînchipuit de vii în ochii memoriei mele. Ca un buchet de flori felurite au rămas înmănușiate acolo costumele țărănilor români, maghiari, germani, înșinși în hore sau în corărdos, ca degetele unei mîini, ca bratele unui singur om, zecile de mii de brate înălțate în pietele orașelor, ca ochii aceleiași priviri, pline de dragoste și înflăcărare, ochii uriașului, clocoțitorului manolă, — poporul.

Știu că de-a lungul și de-a latul țării întregii chioșcurile presei au rămas, încă din primele ore ale dimineții acelor zile, fără zărare. Milioane de cititori și le-au înmănușiat pentru bogatele relatări pe care le conțineau despre vizita conducătorilor noștri. Cum să redai însă, fără să îți scape nimica, acel fluid, acea contopire desăvîrșită a simțămîntelor altor zeci și zeci de mii de oameni, veniti să-i înconjoare pe oaspeții dragi?

Au fost nenumărate momentele emotionante, pline de semnificație, ale acestor întîlniri. Fața dinspre drum a ogrăzilor țărănești și balcoanele blocurilor din orase, pe parcursul zecilor de kilometri — au devenit o adevărată expoziție de covoare țărănești; un gospodar dintr-un sat apropiat de Miercurea Ciuc nu s-a mulțumit numai cu atita, el a întins un covor de-a latul șoselei. Case nemeșje cu drumul, așezate în depărtarea colinelor cu vii și pomi fructiferi, au arborat sărbătoreștile steaguri. «Un partid care exprimă năzuințele întregului nostru popor» — au fost cuvintele, rostite în românește sau în ungurește, pretulindeni. Pe a uliță din Cucerdea, în așteptarea oaspeților am văzut o bătrînă țegită la poartă cu cîrnel și fusul; am auzit-o rostind: „Dă-le sîndătate!” Într-altă parte, cineva își îmbrăcose în șterguri și mîșorite flința dinspre drum; să participe și izvorul la bucuria gazdelor. În afara programului oficial, tovarășii Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Comitetului Central, Emil Bodnăraș și Alexandru Drăghici, precum și ceilalți conducători de partid și de stat, au trebuit să se oprească de nenumărate ori pentru a gusta din piinea și sarea sau din „kültös”-ul seculesc. Și pretulindeni, oamenii au școs în fața caselor mese încercate sărbătorește cu piinea, vin și flori. În nădejdea că oaspeții dragi vor avea răgaz să poposească și la ei măcar o clipă. După datină, mestecenii și brazi țineri au fost scoboriti din semeta pădurilor și plantați înăz drum, să și îmbrace oaspeților umbra și fânșetul. Am văzut ferestre, balcoane, acoperșuri de blocuri, încercate de oameni, cîlăreți în plină lumină sau cu făclii, coborînd de pe cloacuri, mame cu prunci în brate, scaldărite îmbind coșulete cu alune. Și peste tot am auzit, alii în românește, cît și în limba maghiară, expresia aceleiași recunoștințe pentru chipul nou, luminos al orașelor și satelor, zestre a dezvoltării armonioase pe care o trăiesc regiunile întregii noastre patrii.

Tiberiu UTAN

(Continuare în pagina 3)

EXPLOZIA DE VITALITATE PE CARE O EXPRESSĂ ARTA LUI TUCULESCU, UNIND SUBSTRATUL MITOLOGIC CU TENSIUNEA CREATOARE A PREZENTULUI, DUCE SENSIBILITATEA ROMĂNEASCĂ PÎNĂ DINCOLE DE GRANITELE ȚĂRII, REPRESENTÎND-O, ALĂTURI DE CELELĂTE MARI REALIZĂRI ALE CULTURII NOASTRE, DIN CE ÎN CE MAI PREGNANT ÎN CONȘTIINȚA LUMII.

ÎN ACEST NUMĂR REPRODUCEM ȘAPTE PICTURI DE ION TUCULESCU

În pagina 8-a : CE ȘITI DESPRE ROMÂNIA ? - interviuri cu personalități ale literaturii mondiale.

RESPIRAȚIE MILENARĂ

Lumina lui August a dat contur omului dezrădăcinat din neguri, profilîndu-i chipul imens pe coordonatele cerului pur.

Lumina lui August a dat sens visului crescut din visele noastre, înălțîndu-ne cu aripile unui nou romantism în timpul cu înfîințe coloane albastre pe care-l numim cu inima : socialism !

Și îndelungi bucurii netrăite de respirația milenară a țării s-au revărsat din adînc înfiorate în surșul copiilor, în hulahii zării, în secunde neîntinate din vara cu fructe de aur, de aur din mii de carate.

E încălzită pupila de plenitudinea soarelui dinlăuntru și de-afară, mîinile au învățat demne să deschidă ale vîștii porți ferăcețe prin care să pătrundem cu țara întregă din vara cu fructe de aur, din aur cu mii de carate !

Nicolae TAUTU

CÎNTEC NEUITAT

Pe cer, priviți, un cîntec neuitat, cu-adîncul nopților de august, clare, pe-acest pămînt l-aduce, revenind, mișcarea perioadelor stelare.

Si zeci de mii de oameni vin în mars, urcîndu-și glasurile izbucnite spre zări, pe-un drum de brazi, în zori de zi și-n negurile mari învăluite.

La răsăritul soarelui sînt flori deschise, cu petale roșii, grele, și flutură, o lume-acoperind, cum noi am copleșit-o cu drapele.

Armatele muncitorești ajung, pînă la prînz, în piața goală. Pe sînge, după-amiază le-a căzut, trosnînd, o ploaie grea, torențială.

Au mers și mai departe prin noroi Piraiele hujau în jur, prea pline. În spate, dinspre margini de oraș, se limpezeau, fumegători, uzine.

Pe cer, priviți, lumina luptelor, cu-adîncul nopților de august, clare, cum vesnic ne-o aduce, revenind, mișcarea perioadelor stelare.

LASZLOFFY Aladar

În românește de Grigore HAGIU

NICHITA STĂNESCU
ROȘU
VERTICAL

I CÎNTEC

Roșu, roșu vertical,
cascadă, pantă de deal,
săltînd din oul secunde
ovalul de ou,
și înfățișat nouă
ca un ecou
pe care sfera-l întinde
oricînd și oriunde
naștere, zestre
a lui A FI schimbîndu-se în ESTE.

II POLUL ISTORIC

Secunda își arată polul istoric.
El strălucete orbitor.

O zi eternă cu soare nemișcat
la zenit
lasă să atingă întinsurile
cu lungi raze, raze nemișcate
asemenea unor mesteceni înfîniți.
Și numai amintirile noastre
ii fac să foșnească din frunze
și din argintul sonor
al trunchiurilor.

Aici în această priveliște
se intră cu capul descoperit.

Aici, putem vedea
chipul frumos al eroilor,
frunze foșnind
pe trunchiul nemișcat al lumii.

Ei, cei de atunci,
pene vii la aripa
unei păsări abstracte.

Ei, hieroglife vorbitoare
pe piramida de granit.

Ei, dintre tineri, —
cei mai tineri.

Ei, dăruiți, ei
lacrimile lungi la ochiul trist de atunci
al fărîi.

Ei, unghiile care zgiriau
la degetele încordate,
pe ziduri.

Ei, semințele care au murit,
ca să devină rădăcină,
tulpină și spic.

Aici, în această priveliște
se intră cu capul descoperit.

Nu cuvinte de jale, pentru voi
divine lopeți la pluta lui Ulisse
căldor spre Ithaca.

Ci foșnetul steagurilor tringătoare.
Nimic nu-i mai demn de amintire
decît strigătul Victorie!

Dragilor noștri,
copiilor,
pe care această țară a noastră fecundă
v-a născut în trecut
și vă naște mereu în trecut,
pentru că întotdeauna
trecutul țării a avut un pol al viitorului
strălucind în toate secundele lui.

Nu cuvinte de jale.
Căci pînă în pieptul gol
cu peisaje lunecătoare, amăgitoare,
glonțele dușman
n-atinse timplele, gîndul-stragele.

Gîndul lucid; nunel
adînc prin care
timpul din urmă îi ajunge
pe cel de dinainte,
asemeni unui plisc de pasăre deschis
brefornat:

(Aici, ochii poetului pîng.
El a uitat muzica versurilor,
și știința sentimentală a ritmului.
Din ochii lui albaștri
nu lacrimi se preling,
ci trupuri săvîrșite, de eroi,
trupuri adevărate
care trăiesc într-adevăr,
trupuri care se mișcă
în propriul lor vis,
care își pot întinde mîinile
și-mbrățișa visul
ca pe o iubită vie,
adevărată).

III MENIRE

Oase de pasăre să-mi fie
cuvintele,
oase de pasăre dînd gîndurilor
acea formă prelungă
și aproape văzută cu ochiul
liber, —
a ridicării deasupra
orizonturilor.

Vechi întimplări, și glorioase
fapte
locuind în trupurile subțiri
ale unor adolescenți de demult,

Totul
ca să se înstrăineze de nemișcarea
destinului lor nedus pîn-la capăt.

O, iată-i înfățișîndu-se-n
oglinzile noastre
odată cu noi, acum,
cînd brusc fiecare secundă
polul istoric,
chipul rămas imprimat
în albia pietrosă a țării
cea născătoare de viitor.

IV ALEGEREA CULORII

Înima mea își alege culoarea.
Ea își alege propria ei culoare,
culoarea pe care-o avea încă
de dinainte de a ști că o are.

Înima mea își alege culoarea
cea fără umbră, cea mișcătoare,
cea care se vede chiar și atunci
cînd îi pleapele-nchise

și — asemeni deplinului soare,
tot timpu-n el însuși,
tot timpu-n afară,
în același loc,
și pretutindeni,
purînd istoria lumii în fiecare rază
cum poartă frumosul ou de pasăre în el
istoria tuturor păsărilor
pînă la punctul solemn din care începe
istoria zborului
care poartă în el istoria mișcărilor toate
pînă la punctul solemn de unde
începe
istoria însăși
a lumii.

Înima mea își alege culoarea
roșie, își alege
roșul vertical,
roșal pe care l-a pulsat
neconștient, roșal pur
hrană a gîndurilor,
roșu care s-a născut singe
ca să devină idee,
care s-a născut pasăre
ca să devină zbor.
Roșu, roșu vertical,
cascadă, pantă de deal,
săltînd din oul secunde
ovalul de ou,
și înfățișat nouă
ca un ecou
pe care sfera-l întinde
oricînd și oriunde
naștere, zestre
a lui A FI schimbîndu-se în ESTE.

V INVOCARE

Ei sînt degete vii
ca care atenția încordată
pîlpă formate viitorului

Ei sînt lăcile subțiri și trăsle
de care facură steagul țării

Ei sînt rădăcinile vii și mere
ale tuturor viitorilor de jertire

Ei sînt fermecul — înșirare,
siguranța de sine
a fertilității

Ei sînt verigile ancorei cîntecului
spre centrul rașinilor
ei,
iubirea iubirilor noastre,
scopul vieților noastre!

Pe fiecare cădere nouă, sau
pe ultima cădere
vom desena un șir de adolescenți.

Întra căsătoria lor
vom desena pe fiecare frică a eroului
cîntec o inimă cu înălțate lor.

Pe sfera orizontului a orilor
vom desena lăcile continentelor
mamă și mamă pentru ei
ca să aibă unde călători
revărsatele lor sentimente.

Ei sînt forma vîntului
a marelui mîi.

Ei sînt perpetuum mobile al vieții.

Tu țară a mea,
simplă a Europei
și țară din care Orfeu
și-a smuls în sac copacii, fructele,
ierburile, căprioarele,
măști în vîrf c-am lucășir,
riurile și marea
și cerul albastru,
al neasemuitelor, învîngătoarelor lui
cîntec de dragoste, de iubire, de amor.

VI DANS CU DOUĂ MERE ÎN MÎINI

Îmi întind amîndouă palmile,
în fiecare mîină sîn un măr.
Unul e pămîntul,
altul e luna.

Astfel vin în fața voastră
și-n limba sentimentelor
istoria acestui secol
vo înfățișez.

Acum,
mă-nconjur de privirile voastre
și-n brațe le iau
ca pe un snop
și fața mi-o lîpesc de ele
cu ochii deschiși.

Astfel dansez un dans bărbătesc.
Din stricatul prezent
îmi iau ritmurile, din răsăritul
neobosit de zilnic
al soarelui
îmi iau roșul,
acel roșu vertical al lumii
roșu, roșu vertical,
cascadă, pantă de deal,
săltînd din oul secunde
ovalul de ou,
și înfățișat nouă
ca un ecou

pe care sfera-l întinde
oricînd și oriunde
naștere, zestre
a lui A FI schimbîndu-se în ESTE.

VII TREAPTA DE REAL ȘI DE VIS

Țară, tu treaptă de real și de vis
a destinului nostru

Țară, tu pernă de piatră și de pămînt
de care visurile noastre își sprijină
fruntea

Țară, tu orbită de os
alcătuită din trupurile vii ale celor
care și-au împlinit destinul
pe plaiurile tale

Tu, orbită de os
a unui ochi privind viitorul

Țară, steag de piatră și de pămînt
învelind trupurile. Și amintirea,
fără de moarte a fiilor tăi

Țară tină, țară bătrînă,
țară materie, țară idee.

Noi sîntem ierba primăverilor tale

Noi sîntem poezia cu frunze mișcătoare
în toamnele tale

Noi sîntem născut pur
înconștient și piocările

Noi sîntem adolescenții

Noi sîntem genul arcaic
în jurul ochiului, cu privirea așezată
în viitor

Noi sîntem lezați viitorul
cu pași elastici, aproape plătitori,
vom din marea săli de prezentului

Noi sîntem trupul reverțiilor,
sîntem gazul
pe care fructa-implinirilor îl lasă
pe-ostentă limbă a eroului
care și-a dus destinul
pînă la capăt.

VIII PREZENTUL CHIP

Prezentul chip se deslășește
în fața secundă-înălțat.

Prezentul chip al țării
radical

zămăni mîrilor și clocotind
nașc înalt, arhipedagogi
nașc muncă-implinirilor
cu pînă și brazi.

Își mîișcă albiile, ape,
schimbîndu-se-n lumina de apă, —
se schimbă în petală virful țării,
se schimbă în țară, roșu —
de-amotimpuri,
a unuia

prezentului pînă
lăsa-și arhive spre înalt,
spre polul

de viitor al lumii pînă-înălțat.

Prezentul chip al țării-și dă țîră
să își întărească
nașc din apă.

E' central care-implinire spre margini
cun țară inimă un timp.

Valcari al viitorului din lașul
prezentului nașc
trup.

IX POLUL VIITORULUI

Mîine, chiar mîine,
nu mai departe decît mîine
cînd țării
rădicîndu-se pe orizont vor veni
țării

aceasta este țara de mîine,
nu-i în vorbă, —
ci, în concepție
ca pe o amintire din copilărie.
Tu ai fost în mijlocul nostru
mîine,
îți pînă scutura și chiar
nașc obișnuită tale.

Cumva,
în concepție chiar și pe cel
care urmează să vină după tine, —
în concepție
ca pe o amintire petrecută în adolescență.

Fii binevenit aci,
total e pregătit ca să te înălține,
cun pe care totuși s-o rădăci
e gaze balșănt:
nașc mai rădăci decît
să-ți alegi

unde, în care lucrare și-și place
să locuiești mai mult.

Mîine, chiar mîine,
nu mai departe decît mîine
vai spune și tu căldări de noi
sau de fiii noștri,
sau de fiii fiilor noștri, —
că roșul acesta

al existențelor noastre
e roșu vertical,
roșu, roșu vertical,
cascadă, pantă de deal,
săltînd din oul secunde
ovalul de ou,
și înfățișat nouă
ca un ecou
pe care sfera-l întinde
oricînd și oriunde
naștere, zestre
a lui A FI schimbîndu-se în ESTE.

ION TUCULESCU

ÎN PLINĂ LUMINĂ

(Urmare din pagina 1)

Un lucru mi-a rămas cu deosebire înfipărit în minte din această unică drumetrie, și asupra lui vreau să stăruiesc. De fiecare dată cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a referit, în perspectiva sarcinilor care ne stau în față, la necesitatea însușirii temeinice a științei și culturii celei mai înaintate, la amploarea pe care a luat-o și o va lua în continuare în România învățămîntul de toate gradele, cuvintele sale au dezlănțuit adevărate explozii de entuziasm, de aplauze și de urale, la sale ca și la orașe. Iată, așadar, în țara care prin 1938 avea unul dintre cele mai mari procente de neșcolari de carte din Europa, oamenii, indiferent de profesie, de naționalitate, de convingeri religioase, salută și aclamă cu toată inima învățătura, știința, cultura. Acestea, devenite politică de stat și aspirație supremă, profund înțeleasă de către mulțimi, au căpătat sub impulsul partidului nostru forță electrizantă, în stare să declanșeze inepuizabile energii și clarviziune a întregului popor, a tuturor oamenilor muncii. Iată, așadar, implinindu-se esub soarele dreptății și înfrățirii, cum spunea un muncitor, în plina lumină a socialismului, visul unora dintre cei mai de seamă bărbați ai acestui pămînt, ca Petru Moiar sau Janos Bolyai, și al multor alora ca ei.

Adînc ecou în inimile celor prezenți a trezit evocarea de către secretarul general al C.C. al P.C.R., în cadrul cuvînturilor sale, a secularelor tradiții de luptă unită pentru libertate și dreptate socială, a românilor, maghiarilor, germanilor și celorlalte naționalități de pe aceste pămînturi, tradiții continuate și dezvoltate de mișcarea revoluționară muncitorească, de către comuniști.

În toate localitățile vizitate, conducătorii de partid și de stat au analizat împreună cu forurile locale modul cum sînt îndeplinite sarcinile trasate de Congresul al IX-lea al partidului, s-au sfătuit cu oamenii muncii din întreprinderi, instituții și sale asupra celor mai bune căi de realizare a obiectivelor ce revin regiunii în cadrul planului cincinal.

Memorabilă rămîne cuvîntarea rostită de secretarul general al Comitetului Central la înfîlțirea cu activul de partid din regiune, la încheierea vizitei în care, printre altele, a spus: «Politica marxist-leninistă a partidului nostru în problema națională se reflectă și în grija pe care el o acordă dezvoltării forțelor de producție în toate regiunile țării, fapt care asigură în practică egalitatea deplină dintre toți oamenii muncii, indiferent de naționalitate. Pentru că, fără avîntul forțelor de producție, fără economie, nu poate fi vorba de egalitate în drepturi. Nu poate fi realizată egalitatea deplină în drepturi fără să se asigure primul și cel mai elementar drept, acela de a munci. Și dreptul acesta se poate realiza numai o dată cu dezvoltarea forțelor de producție: în privința acestuia putem spune cu mîndrie că politica partidului nostru de dezvoltare multilaterală a tuturor regiunilor țării este cu adevărat o politică marxist-leninistă.»

...Carnetul meu de însemnări a rămas nedeschis pe masa de lucru, păstrînd orele fără seamăn ale unei călătorii de neuitat. Am închis în el, dar mai ales în inimă am închis, o întreagă parte din țară, la ale cărei bucurii și împliniri am fost martor vreme de cîteva zile. Și patria, istoria ei contemporană, mi s-au înfățișat și mai minunate.

ANI DE AUR

(Urmare din pagina 1)

În schimb, avem săli de reuniuni, case de odihnă și de creație, premeditate, numeroase publicații la care cei ce vor să muncească sînt chemați să colaboreze.

S-a pus capăt și „bobemei teatrale”, fauna de actori famelici, bieți monazi, fără cămin și fără angajament, care băteau provincia juclă pe botocuri, ca și pe scene improvizate. Astăzi, patruzeci și unu de teatre de dramă, subvenționate de stat, funcționează pe teritoriul Republicii Socialiste România. Artiștii noștri dramatici au salarii anuale care merg crescînd în raport cu meritele lor.

Subvențiile acordate de guvern dau teatrelor posibilitatea să-și plătească onorariul personalului artistic, administrativ și tehnic, și să facă muncă deosebită de orice țară civilizată.

Odată cu teatrele de dramă, statul mai subvenționează, pe lîngă înaltașii de scenă și estradă, pe lîngă teatrele de marionete (23 la număr), cîmă opere. Cîntăreții sînt apreciați nu numai la noi în țară, dar atunci cînd trec hotarul, ca și instrumentiștii și dirijorii noștri, sînt primiți cu elogi pretutindeni.

Numărul cinematografeilor, din ce în ce mai încăpătoare și mai elegante, sporște mereu, ascemni posturile de radio și de televiziune.

Biletule de cinematograf, ca și cele de teatru, sînt ieftine — de șapte și de opt ori mai ieftine ca sub regimurile burghize — înlesnind astfel celor mulți accesul localurilor de spectacol, propagînd și pe această cale cultura, acest bun care a devenit al maselor și care răspunde unei necesități sufletesti din zi în zi mai accentuată, dorul, aspirațiile unui popor (ținut atîta vreme în întuneric și care, însetat de lumină, de înălțare, tînde să cîștige, în cîteva generații, bucuriile materiale și spirituale care i-au fost interzise secole întregi).

A IX-lea Congres al partidului, ținut acum un an, a trasat cu fermitate căile înfloririi viitoare și întregul popor muncește cu perseverență și entuziasm, ca să ducă la îndeplinire programul elaborat de conducătorul său iubit.

două schițe de OCTAV PANCU-IAȘI

CEILALȚI AȘA SPUNEAU...

Stăteau și fumau, în noaptea caldă de iulie, trei bărbați. Așteptau în halta Osoi trenul mixt de 3,27, dar numai unul dintre ei trebuia să plece, ceilalți, așa spuneau, veniseră la tren pentru că n-aveau somn și pentru ca să umi vadă și altă lume.

— Stăteau și fumau. Era pe cer un viscol de stele și, din când în când, bărbații se uitau în sus și parcă un pic viscolul acela trecea și prin ei.

— S-or fi îmbătați, spuse Nicu Goran, au dat pe undeva de vreo cisternă cu molan.

— Cam așa ceva, spuse Ștefan Banu.

— Al treilea bărbat, cel care avea să plece, tăcu. El se numea Vintilă Onu.

— Ori poate că se drăgălese, spuse Nicu Goran. S-a îmbrătat și-acum, de, și etc.

— Asta n-ar prea fi cuminte, spuse Ștefan Banu. Băutura e băutura și dragostea e dragoste. Când se amestecă una cu alta...

Nu-l întrebă nimeni ce se întâmplă când se amestecă una cu alta. Nicu Goran știa ei, știa fel de fel de lucruri, era om umblat, cartea lui de muncă punea rivalitate cu pașaportul unui curier diplomatic. Monitor de meserie, fusese trimis prin India și Pakistan, prin Etiopia și Ghana, iar șantierul pe care lucra acum poate că era al unuia din acele șantiere sau al doispnzezeleia din țară, nici el nu le mai punea socoteala. Era și elev la secol, printr-o X-a, făcuse și o scoală de partid. Vintilă Onu nu întrebă pentru că se gândea la altceva.

Să fi fost ceasul două, două și ceva, mai aveau vreo oră și jumătate până la venirea trenului, dar nici unul nu era nerăbdător, plecaseră de pe șantier de pe la 10 seara, plecaseră pe jos deși cunoșteau toți șoferii și șoferii erau băieți buni și i-ar fi reperat până la halta. Nicu Goran avusese ideea să plece pe jos, credea că în timpul acesta se va întâmpla ceva, că mergând ei așa, pe jos, o să-i ajungă un camion și-o să oprească și din cabina o să cântare măruda aia și o să-i spună lui Vintilă Onu tot ceas ce îi spusese și ei, adică Ștefan Banu cu el, pentru că dacă i-ar fi spus ea ar fi fost cu totul altceva. Ce credea însă Nicu Goran că o să se întâmple ori, mai bine zis, ce considera el că ar fi fost cinstit să se întâmple, nu se întâmplă.

Mereu, pe drum, se prefăcea obosit și se cerea să se oprească, mereu întorcea capul și privea în fața și în spate, spre șantier. Ultima oară se întorsese cum prin dreptul crucii pe care scria când și cum își repuse gândul se amestecă și atunci Vintilă Onu se enervase și blestema căsădă când îl cunoștea pe Nicu Goran.

— Acum, când fuma și când se hotărâ să lase sticlele la pace, treaba lor ce făceau, bea sau se drăgălesc, nu-l mai privea, își amintea de popasul acela de lângă cruce și-i dădea cu cotul lui Vintilă Onu.

— Vasăzică așa, spuse. Blestemat să fie ceasul ăla când m-ai cunoscut.

— Vezi-ți de treabă.

— Mă mir cum de nu ți s-a strimbat gura când ai spus așa ceva. Prin 46 era la noi, în Orșad, unu' cu gura strimbată, se născuse normal, i se strimbase după o beție cruntă. Dar cum era țărănist, zicea că l-a bătut Dumnezeu, pentru că odată, la necaz, îl înjurase pe Iuliu Maniu.

— De unde le mai scoți mă? rise Ștefan Banu.

— Nicu Goran însă nu pe el voia să-l facă să ridice și de aceea spuse ursuz:

— Le scoți și eu de unde pot. Și iar îl ghicise pe Vintilă Onu.

— Vasăzică așa. Nu mai încapi de mine. Blestemat să fie ceasul ăla când m-ai cunoscut. Ascultă, mă, desprețul pământului, dacă nu mă cunoșteai, acum erați tot acolo, în piața aia nenorocită, vindeai tot castraveți și praz.

— Și?

— Sau poate că erai în pușcărie, te prindea vreo inspektor cu lipsă la cîntar.

— Poate, spuse Vintilă Onu. Și?

— Și moașta pe gheață, zurlite.

— Vrei să-ți pup mina, ce dorești?

— N-ai face rău.

— Și cum ziceai că spunea ăla, strimbat? rida la continuarea Ștefan Banu. L-a pedepsit Dumnezeu: că l-a înjurat pe Maniu? Bună.

— Când am plecat de acolo, de la Sahibad, v-am pevesit eu, undeva pe lângă Calcutta, s-a dat o masă mare în cinstea noastră, ne-au adus să de cînte o orchestră de femei și, la sfîrșit, când să ne urcăm în mașini, s-au reperat cu toții la noi, și muncitorii și funcționarii și ce-o mai fi fost, ca să ne sîrtețim mina. Ni s-a spus pe urmă, la ambasadă, că așa e obiceiul, adică dacă sînt foarte mulțumii de tine, de ce-ai făcut pentru ei, nu contează că ești bărbat, îți sărută mina.

— Pe-ai ci nu-l obiceiul ăsta, spuse Vintilă Onu.

— Adevărat, spuse Nicu Goran. Pe-ai ci obiceiul să vină omul pe șantier, să învețe meserie, să-și găsească o zălădu, să creadă că l-a pus Dumnezeu mina în cap cînd a găsit-o, că au murit toate femeile și n-a mai rămas pe pămînt decît ea — și ea să se culce cu un ingineras, să-l întorcă spatele omului, și atunci omul să-și facă bagajele și să plece de atîta suferință. Așa-i, Banule?

— Cam așa ceva, spuse Ștefan Banu și rise, dar rise tot de ce auzise despre acela cu gura strimbată.

— Vorbe. Nu s-a culcat cu nici un ingineras, spuse Vintilă Onu.

— Poate că nu, ridică din umeri Nicu Goran. Poate că în noaptea aia au stat de vorbă despre politică curentă. Ea l-a informat ce mai e prin Congo, el l-a povestit cum mai stau lucrurile prin Panama. Ce alta să faci o noapte în cîmp?

— N-a fost cu el atunci.

— Ei, dacă a fost cu altul, se schimbă problema, spuse Nicu Goran. Or fi prins gîndaci de mai, că tocmai era în mijlocul campaniei.

— N-a fost cu nimeni. A dormit în patul ei. M-am interesat la fete.

— Ce-ai făcut? Te-ai interesat? Cîrpa mai ești, mă. Și Nicu Goran scuipă cu zgomet.

— Este. Ce-l ai lui e al lui, rise Ștefan Banu. Parcă fetele o să țină cu el! I-au spus ce le convenea lor.

— Nu-l vorba de asta, spuse Nicu Goran. Poate a fost cu ăla, poate n-a fost, mi-e ciudă că el e o zdreanță și s-a dus să intrebe.

— Trebuia să știi.

— Ce să știi? Ce trebuia să știi? Ți-a întors spatele, bonjour și la revedere. Ce, mă, tu ești om să te joace o zălădu cum vrea ea? Mulți știu meserie ca tine, mă?

— Aici n-are ce căuta meseria.

— Are, spuse Ștefan Banu. În toate are. Bineînțeles, cînd e vorba de demnitatea omului.

— Are și ea meserie, spuse Vintilă Onu.

— Are, d-ai că și cum n-ar avea, spuse Nicu Goran. N-o are pe dinăuntru. Cînd o ai pe dinăuntru, altfel se leagă lucrurile. Vine la tine omul și-ți spune: mă, fato, nu mă mai vrei, nu mă mai vrei, dragoste cu sila nu se poate, dar nu-mi mai dai cu tîfia cînd mă vezi, nu mă mai ațîța, nu fă să-mi ajungă la ureche că te țiri cu unul și cu altul, că așa nu pot trăi, mă perpelesc, nu mai sînt bun de nimic, îmi vine să-mi las muncă și să mă duc dracului în altă parte. Vine vasăzică la tine omul și-ți spune așa și tu îi răspunzi: n-ai decît, pleacă, cine te ține legat? Are meserie. dar e ca și cum n-ar avea. N-o are pe dinăuntru.

— Dacă luăm chestia așa, de... spuse și nu sfîrși Ștefan Banu.

— Alde! nu merită s-o iei, spuse Nicu Goran. Își aprinde o țigară și se oferă și celorlalți din pachetul lui. — Nu, alții nu merită s-o iei.

Săptămîni și săptămîni, în noaptea caldă de iulie, acești trei bărbați așteptau în halta Osoi trenul mixt de 3,27, dar numai unul dintre ei trebuia să plece, ceilalți, așa spuneau, veniseră la tren pentru că n-aveau somn și pentru ca să umi vadă și altă lume.

DOINA SĂLĂJAN REVELAȚIE

Mi-am fluturat stîndardul de pace, alb. Și gestul Neostăpînit de mine, o, naci de mine chiar, Opi, din surse cari sălborici și întoarse Războinicile vase spre lărmii lor natale. Năvălitorul sînge depășește scut și armă. Și gîndul, comandamentul de astăzi cu foga-n mîini, Pîngea năvălitorului dar de aventură, Sperînd ca-n-o minune, un semn de la stăpîn. Eu stăruind în zărea ce deschidea o lume Spaie care răpusesem aştră de dorință: Către ale isbirii, pămînturi de plăcere, Arhipelaguri stăru de glori și abînză... Sîntem ascultînd caderea de ancore la lărmii Pămîntului pe care-l aveam de la pămînt. Se terminase timpul plecîndu-l pe mare. Si începeam un altul cînd, tăcut și-ogres. Nu, nu mîna dar nemica călărie isbirii, Pămînturi de plăcere nu sînt se-ou dat rod. Sîntem stăru de foga-n mîini, lărmii minime. Frumozul cal de luptă să treacă mîri înot. Deci, pace vouă, lărmii străine, țări de vise, Pămîntului meu pace și sufletului meu! Orică pămînt se cere orat cu lungă trudă. Si orice țară-i poartă deschid spre-alte țări, N-oi fi putut să abîz, mîndră sfîrșit, dorința Cum nici pămîntul vîrșii nu are un sfîrșit. Aș fi gonit de-o pururi cu chioate de luptă Pe calul fără frînă, de depărtări avid. Năvălitorul sînge abia aprîi din țară. Si gîndul, comandamentul de astăzi fără răgaz, Nici nu visau mîntul ce le-a întors pămînt. Si hotărî al păcii și-telepocului ceas. Aș fi gonit de-o pururi cu chioate de luptă Pe calul fără frînă de pămînt născut, De n-oi fi fac în drumu-mi uitat pe-o brazdă moartă De plina dărilor, umilul fier de plug.

Deci, pace vouă, lărmii de boame ne-implinite, Către ale plăcerii de noaptea, vă las. Nici n-ou pier că-o mine un bun plegar aşteaptă În saltele de țară, de gri și de ovdă?

Un bun plegar ce sînt, oricîm, depîn și sîgur, Cu un sîr în roade și-o împăcări chip, Că mai alin în traci pe cineva arz de soare, Că face vesnic rodul și vesnic brațul său.

SZILÁGYI DOMOKOS CÎND PATRIA VORBEȘTE

Privește, țară, sîbricit, arbore — bogi de seamă? Femeie, călărie, ochi mei le-au vădit, demnitate rarilor m-ou îndiat semn dîndu-i scara să vină mai aproape. Ce lărmii și călărie a venit, a spori murgii, a călărie lărmii, în mîna pămîntului a călărie inspirate (Să, oricîm, creșcă, călărie,

A venit pentru că l-au chemat. Și-o dat lumii, cînd s-a retras la odihnă, — în noaptea îndăptată de undre, plina zăru de mine și eu pîndeam în mîna mine.

cu ordine, înmăntată de mine — Femeie, țară, sîbricit, arbore, — bogi de seamă? Femeie, călărie, ochi mei le-au vădit, ei fac să domnească ploaie mîndrăscă frînă.

Eu îmblîncesc motoarele după viitorul meu și fac să se-odînd vîrșii de pămînt — Eu vîrșii muncii și pacea, viața, noaptea, și tot ce se-moștreie fără odihnă.

la remanșe de M. STANESCU

N. CREVEDIA HOLDĂ NOUĂ

Co-e carte — o mîndre e țara, Să dai pe suprațata ei paroua. Pîndre, că în mîngini largi s-odapă, E țara tot o lingie — o apă. Carat o grîul! Mîndru, firul drept lăi vine ce putere pin-la piept.

L-a înteră o săptămînd ploaie, Ce trestie e desfăcută foaie. Si zi de zi e-mplinesc nodul, Să stăru vîrșii spicul, voievodul!

Da munte, iar dăbuc peste dăbuc, Pîndre, năru după-amiezii care-oduc Belsug de apă-n multa lor deavalmă, Să stăru grîul încă de o palmă!

M-e sufletul o bură și-o răcoare, Prin fire, ca o landră plutoare — Într-o lumii proaspătă grămadă, Un zbor pieșuș de fluturi de zăpadă.

Prin spice, vîntul vesel face jocuri, Și-orat moașii vii, ca niște facuri. Cî ochiul în adine, în zări se pierde, Un murgure de valuri și de verde, Un vis mîrunt, un dor și-o-nemînare, Pe mîile și sute de hectare.

Se-nnoadă, se dezlege, saluri, săfuri, Se-naltă holda-n somn, cî niște mouri. Și vîi se fac și crește lăni și dune Si voi pe voi s-aleargă, se supune. De unvădărești un piept de griu, fugor, Se-neacă-n depărtări, ca un ogar. Cu moi spîndri, cu pîlmele grunțate, O herghelie-ntr-oagă de talce — Și număru și sufletul meu tot, Parc-ar porni pe-aceste unde-not.

JANICSİK PÁL PRIN ORAȘ

Te vînt încerci să prinzi în dulci căvinte Viola ce trespidează lîngă tine. Numai privind învârtire cristaline s-astimperi satele buzilor fărîmbate! Mereu vîdăi înalte și în-nalte, Ca hoine reci porți nopții santine, Zîmbesci la orice zăpădă care vine Din prăfălia aducere omînie. De-și trece drumul prin orașul mare și străzi, pietre, chipuri, palatitate și-aruncă-n ochi cărari împăstritate, desfă-și în zăru glăzile vîrșii și, ca o navă peste valuri mîle, te du cu vîntul nalt al libertății.

la remanșe de ST. AUG. DOINAȘ

ION TUCULESCU

CEZAR BALTAG AUGUST — SOARE SOCIAL

August — soare social în moiestatea materiei, gravitație a timpului ancorată concentric în sine. Timp real, timp de vară, timp de jurîmprejur, bat clopotele culorilor în cupola ochiului, fruntea ce iubește țîrîna zvineste din aripi, seara ei e un pom cu ferestre spre spațiu, buzele ei fin cumpăna dreaptă a clipelor.

Soare, soarele cel mai puternic pe care lumina îl poate cunoaște, soare-cauză, soare fundamental, soare-al-conștiinței-de-sine, soare suprasensibil, soare frumos, soare înăuntru ochiului, Acum care e dimineață trece în Acum care e amiază, lumea se coace adinc în nodul focal al istoriei.

ION GHEORGHE ESENȚIALA A XXII-A

Nopți cu lună pe Oceanul Atlantic! în-am uitat prin vizazările universului și-am murit.

Cum dormeam eu, doamne, ca pîtra albă de riu; apa trecea și eu rămîneau mai departe... Cum dormeam eu, ca un cântar de corabie; apa rămîne și eu trec încă departe...

Arde luna stîlă de leac și lumină împrumutată...

Nopți cu lună pe Oceanul Atlantic! M-a struncat furia cu apele în toate călăriile orizontului numai semnele sînt letargice și vînturile ostile înainte de a fi înmormîntate oupă pluguri.

Sînt amestecat cu apă și cu soare, cu aștrii și primejdiile de parăz căvea mă ia drept o sîmintă pentru planeta vitoare

La urma urmei vîd marginile-ocăiei lumi căzătoare la locurile unde urcă unul după altul luna și soarele, ca niște porci de aur într-o pămîntă pustie de iarbă; altă rămîne sîntă cămbă cîeva pe-acolo — căvea nesfîrșită, de lumină tristă, și doar vapoarele ca niște pietre aruncate-înîmplător abat cămărea și întunecă în preajmă locul fără sîrșin pe ceva.

Abia Oceanul, dînzîngerea sorocelor și-a sărbătorii, nimic nu-mi mai aduce-omînie de pămînt.

Bog capul prin apeductele de sînge și mă uit

și e-nțineric pin-la virful celor mai neînsemnate ramuri: doarme puil de lup cu botul lîngă coapsa dresoarei, visează haita pîrîntoasă și fuge după sănii noaptea — de jos, dinspre pîrînji îi arde nările mirosul de sînge și dintr-odată sfîșie perdeaua ce-l desparte de viața tinere stăpîne, pin-la gît se-aruncă-n locul de sînge și trece prin carne, pină se lovește cu capul de capul pîrînșilor pe care-i uitase...

Nopți cu lună pe Oceanul Atlantic! Să visezi că ți-au crescut fire de griu de sub unghii, s-ouzi rojile de foc pusti ale planetelor întristătoare, să visezi că ți s-a făcut de mers la plug și mori de friguri, să te ridici bolnav, într-adevăr, de pămînt, să dai năvală în cabina telegrafistului să vezi cei doi pumni de țîrîna

rupți cu unghiele dintr-un parc din Copenhaga; să te uii pin-adormi, la cele cîteva fire de iarbă discutate din el, să miroși ca pe-o floare adierea de moină a țîrînii...

Cum dormeam eu, doamne, ca pietrele albe, de riu; apa trecea și eu rămîneau mai departe! Nopți cu lună pe Oceanul Atlantic! toate apele mele cu mîticele abătute, somnul vine ca o pasăre bolnavă de rătăcire — la ora cînd obișnuia să plece de la mine...

Cum dormeam tu pe brațul meu, ca pe-un trunchi de măr tînr, viclean ți-asezam capul ca pe-un butuc de pedeapsă; noaptea venea și te decapitam pin-la ziuă: dimineața te limpezai ca izvoarele după ce trec peste rojile morilor —

acum umbra ți se-asează cuminte pe locul știut, doarme pe brațele mele pe cînd tu umbli vie pe-acolo; cînd tu începi să dormi pe țîrm cu capul sub aripă, eu mi te-nchipui cum te ridici dintre pietrele somnului și din iarbă —

cu șapte ore mai devreme te ridici în toate de parcă-n fiecare zi te naști mai înainte...

Nopțile cu lună pe Oceanul Atlantic...

10.IX.1965 Georges-Bank

ACCELERATUL DE 4,08

Am ajuns aici la 9 martie '55, venind de la București cu acceleratul de 4.08. La 8,16 eram în gară și la 8,11 — n-am să uit niciodată ora asta pentru că șeful de cadre, fost pontator într-o uzină, a făcut socoteala că entuziasmul meu durase, calculat de el, din clipa sosirii în M., 115 minute în cap — mă hotărise să plec, să mă spînzur de primul cui ori să plec oriunde o vedea cu ochii.

Acum sîntem în '66, mai '66, a trecut ceva vreme de atunci, dar eu tot cu gîndul la plecarea sînt, cu același gînd, dar așa cum arată el după 11 ani, zău, nu știi, nu poți să-ți dai seama cum arată un gînd pe care îl porți în tine 11 ani, 3500 de zile și de nopți.

Poate că ce te interesează pe dumneata, domnule, sau tovarășe, sau cum vrei să-ți spun, este să-ți explic tocmai treaba asta care ți se pare nemaipomenită. Nu-i nimic nemaipomenit, frate dragă. Mie pe aici mi se spune Cătrul. Cătruleanu — cătrul Orică altă poreclă m-ar fi școs din pe peni, sînt oborean din, tată în fiu, nu-i prea greu să mă scoată cineva din peeni, dar Cătrul lui place, n-am cerut părerea tovarășului profesor de la radio, însă mai știi și eu că în bună limbă românească, cătrul nu înseamnă măgarul, ci în-căpătînatul.

Si cum ziceam, ceea ce te interesează pe dumneata este cum neba am avut putere să duc în mine atîta amar de vreme gîndul ăsta al plecării și azi să mă găsești tot aici, de

frate dragă, tot aici să mă găsești, de parcă aș fi picat acum 115 minute cu acceleratul de 4,08 și sînt în biroul fostului pontator, cătrul îl spun foarte limpede, ca între oameni: „Măi tovarășe, eu plec. Nu-i de mine aici. Nu te-am văzut, nu m-ai văzut, adio și n-am cuvinte. M-am lămurit repede ce fel de oameni trîiești pe aici. La mine, pe Pantelimon, mai bine zis între Oborul vechi și Pantelimon, că nu-i tot una, n-eti fi buni de nimic, mai de nimic. Nu-i de mine aici tovarășe. Mie îmi place omul să alege, să fie spirit, să te trimită la totu dragă cînd nu-i convine ceva. Voi, aici, parcă v-ați născut toți din cine stie ce familie de nobili, păștiți cu teamă să nu vă scriințiți glezna, vorbiți de parcă mereu s-ar găsi cineva care doarme pe aproape, da, vă rog și tu, vă rog, m-a stat în gît pîrjoala pe care am mîncat-o în gară, am înghițit vreo trei sute de vîrșuri. Nu, tovarășe, geaba rizl așa de frumos, nu-i nimic de ris, mai bine mă spînzur de cuiul ăsta în care ți-ai atîrnat umbrela, decît să rămîn.”

Dar n-am plecat, vezi bine că n-am plecat, după 11 ani tot printre dăvîrșuri și nuvărșuri, nu m-a drăcut nimeni de 11 ani, am și uitat cum mai sună un „le mai du-te naibii” de pe la noi. Altfel, oameni cumsecade, n-am de ce să-i critic, dar fie la ei cumsăcadenia asta, de mine nu se prinde. Au și realizări, decît-i să vorbim așa, muncesc ce și cei de la noi, ba poate chiar mai bine, că-s grijulii și atenți, și la ei ceasul

e ceas și minutul mînt, nu prăpădesc nimic, nu risipesc nimic, unii sînt de cinci-sese generații muncitori, și asta e o chestie mare, altfel vezi viața, cu mîndria și de muncitor nu se joară nimeni. Spun ca să mă pricepi că nu le caut nod în papură, nu-s cursurgiu, oricît m-aș băga în foc pentru ei, m-aș duce la Comitetul Central cu inima curată și le-aș da cele mai bune recomandări, poate că nici despre fratele meu n-aș vorbi cum aș vorbi despre ei, dar eu sînt altă fire, nu mă încadrez în ambianță, cum bine a zis o tufă care a venit aici dactilograf și a plecat nevastă de contabil cu Fiat 1000. Ziua, treacă-meargă, o dau în măsă de ambianță, îmi vîd de treabă, nimeni nu s-a plîns de mine, și dacă vrei să știi, numai din prime puteam să-mi lau de mult mașină, dar seara, noaptea nu mă încadrez deloc. Altfel e pe la noi, prin Obor, seara, ce să-ți mai spun, zic doar că ești de pe acolo, stai în Balta Albă, la doi pași, dacă tal prin Muncii.

Și uite-mă tot aici, după 11 ani tot aici, și ei dreptate să te întrebi de ce, mă, de ce, cu calificarea ta te duci unde vrei, toată lumea te primește cu brațele deschise. Ți se pare nemaipomenit și nu-i nimic nemaipomenit. Simplu ca bună ziua. Mereu aveam ceva de făcut, terminam una și-ncepeam alta. Asta-i tot. Uite și-acum cînd îți vorbesc, se mai instalează aici o linie automată. Îmi zic s-o fac și pe asta și pe următoarea, dar mai întîi s-o fac și pe asta, chestie de obraz, ministerul cere lucrarea în 8 luni, barem în 7 s-o dau...

FIICA DUNĂRII ȘI A MĂRII

Cele două ape

Cum se aseamănă
Cînd se-nțilnesc
Numai culoarea
Ochilor trădează...

Brădiș

Tăciunii stelelor
Se sting în apă.

Luna

Cu aripile, lotca
Sculptează fața lunii.

Maliuc

Corăbii mari de piatră
La țarm am ancorat,
O flotă uriașă
Cu pune stăpînire
Pe-mpărășii
De apă și uscat,
Chemînd și-n ochii noștri
Lumina să se mire.

Respirație

Respiră Dunărea
În lacuri largi,
De poji umbra
Cu soarele pe apă,
La seama, doar pe dale
De frunze mari să calci,
Altfel te fură nuferi
Și-n țara lor te-ngroapă.

Tatuaj

Cu fulgere de apă
Care-n tăceri se sparg
Își tatuează Delta
Pieptul larg.

Imagini

Penaj al unor păsări scufundate,
Sugestii de păduri dintru-nceput,
Roi crustaceu, pagode și palate,
Logodnă de lumină și de lut.

Çing acvatic

Dă-mi liniște-mpurmul
Plătesc cu cîntec...

Lăcuste și melci

Cîntarea e-n antene,
Tăcerea în spirale.

Morunul

Rănit de moarte,
Singerînd din plin,
Răscoală-ntr-un cuprinsul,
El, zeul submarin.

Nisetrul și păstruga

Cu fierăștrul în spinare
Cu păsăreștii toa salinile amare
Cercînd mereu spre apă dulce
fuga,
Măria-sa nisetrul și țara lui
păstruga.

Vioara neagră

Vioară neagră, lotca,
Vînd de... adîncul...

Stircul galben

Pînă s-ajungă stîrc
E pîpădie.

Lebedele

Și ele fug de cîntec
Și cîntecul de ele.
Doar înf-un singur cor
Se înțilnesc.

Migrație

Sînt robii
Unui rit arhaic,
Sau țara mea îi cheamă
În raiul ei
Deltaic?

Raci

Raci pe nisip -
Cămile greoaie în deșert.

Liane

Trimite ecuatorul
Liane pin-la noi
Să înfrunzească-n
Calde-mbrățișări.

Ritmuri

Un ritm trăiește,
Altul a-mpietrit -
Mișcarea-i pururi vie
În sugestii.

Păduri în cer, păduri în ape

Se clatină imagini,
Se-aprind și iarăși pier,
Păduri cresc, suspendate,
Sub orizont marin.
Înfinde brate negre
Pămîntul către cer,
Sau cerul vrea să prindă
În ape rădăcini?

Oamenii fluviului și-ai mării

Crescuți în clima dulce
A Deltai tutelare,
În aerul sărat
Al Mării Negre,
și s-au cîlit în forțe
De viscol și de soare,
În inimă-nvelindu-și
Conștiințele întregi.
Cu umbra prelungită
Hamletic în înec,
Își taie galerii
Prin munți de valuri -
Numai minerii-n
Aspre-ncercări de-și mai întrec,
Cînd taie orizonturi
În noaple și portuluri.

Stejari și trestii

Din dărnicia ta, pămînt, avem
Beisug de codri, spuși în cîntec
frați,
Stejari bătrîni - obraz crăpat de
vremi,
Și foșnet tînr - trestii ca brazii
din Carpați.

Pașii timpului

Spre sălbăticia stufului
Vine
Neastîmpărul țării
Cu pași
Uriași
De draaline

Secerîș

Cîntînd și nu pe furîș
Am început marea secerîș
...n mirarea văzduhului
Prin pădurile și sului,
Să le întindem alba hirtie
Țării pornită să-și scrie
Bucuriile, gîndurile cutezătoare
Cu penițe de fulger și candoare
de floare.

Contraste

Unii privesc în față viitorul.
Îl investesc cu sfînte
Puteri de demiurg -
Alții și-au scris pe frunte
Grav în scădere sporul
Triste... de amurg.

Prinos

Stejarii tineri
Își cîntesc bunicii:
Le-aprind lumînările
Licuricii.

Îmbrățișare

Ne ia în brațe Delta
Precum marea
Îa Dunărea și-o leagăndă adînc
Pînă le-ajunge una răsufierea
Din apele
Cu ceru-ntr-o ce-l string.

Ne ia în brațe Delta,
Ne deschide
Împărăția limpede, chemînd
Să li arăm ogoarele lichide,
Să înțotăm
Prin tînrul-i pămînt.

Întîlnire cu marea

Se ține Delta-n
Rădăcini subțiri,
Să n-o înecă clipa
Imensa înălțime
A fluviului cu Marea -
Dar apele-și umecă
Destinul și chemarea
Îmbrățișarea lor
Dă ființă vie
Triumfului minific
De cer furat în ape,
De tinere pămînturi,
De aspră poezie.

Cer și ape

Stuf tînr și sălcii bătrîne
Se scaldă în cer și în apă.
Cînd umbra-n adînc le rămîne
Le-cuă răsufierea de-apropie

Dincolo de legendă

Legendă-i doar legendă -
Sînt pelicanii deschi
Ce nu-și scot inima din piept
S-a, dea la pui.
Noroc cu plaurul
Că ține
Și miță și mari
Superbii lopătași
Și îi trimite Niului
Multime...

Geneză

Așa te naști, pămînt,
A doua oară -
Din floare
Plutitoare
De melci veniți să moară.

Vulturul codalb

Rege căzut din înălțimi,
Ești paznicul de veghe-n
Grădina lui Omer ?
Singurul pisc, aici,
Care domini,
Cînd vrei, căzut în ape,
Întreg rotundul cer.

Întoarceri

În chip de lotcă neagră
Jucînd
Alunecoasă,
Copații cînd și cînd
Revin acasă...

Amintirea unei sălcii

Un val ai împietrit, furtună,
O stîncă-ai dezgropat din val ?
Cîndva a fost și ea nebulă
Și despletită matinal
Jucînd cu vîntul împreună
Pe-oglinzi lichide, în aval,
Și-acum, chirăit, se adună
Ca zgura arsă de furnal...

Din volumul cu același titlu, în
care de aparține la Editura Tineretu-
lui.

CA SĂ DĂINUIE MEMORIILE

Ne-am obișnuit să constatăm frumusețile
unei zile în goana preocupărilor diurne și să
le sedimentăm ca impresii seara, în pacea
amurgului, în momentele intime de recu-
legere.

Orizontul ochiului se închide ca o plom-
pă fumurie și senzațiile se strecoară din
dosul reținei prin filtrele simțurilor, ase-
zîndu-se pure în locul unde se depun filele
nescrise ale istoriei fiecărui om: su-
fletul. De aceea poate cînd moare un om
avem credința că de fapt sa stîns o istorie,
poate neînțeleasă, poate nu îndeajuns
cercetată, ducînd cu ea ștarea discretă,
nestrînută de nimeni, a lumii lui.

Ne reculegem în pacea fiecărei serii,
bucurîndu-ne de frumusețile zilei trecute, în-
chetem bilanțurile, mulțumim sau nemulțu-
mim, dar totdeauna dorindu-ne mai buni,
mai drepi, cînd odată cu soarele noului răs-
ărit urcăm din nou pe traiectoria fră-
mîntărilor de-o zi.

Dozăzeci și doi de ani de istorii indi-
viduale, puse în slujba comună a țării, au
născut și au scris istoria acestui popor,
clădită în țig ce vedem, în tot ce simțim,
în tot ce trăim.

Ne adunăm laolaltă bucuriile fiecăruia și
le sărbătorim festiv, vîrsînd la mesele cîte
un strop de soare pîrguit din sudoarea
pămîntului în amintirea celor ce nu mai
sînt.

Trăim prezentul fabulos al rezultatului
trudei comune, construim înții în noi, apoi
în jur, fericiții de mine și ne amintim, ca
în dătinile noastre strămoșești, de cei de
ieri, nu cu tristețe, ci cu pioșenie și mîndrie
pentru tot ce-au făcut.

Cei mai buni dintre cei de ieri nu mai
sînt. Filele istoriei lor conștiente au fost
preluate și duse mai departe de cei ce-au
luptat cot la cot cu ei și-acum ele sînt aici
tortu vii, în inimile păcii noastre din fie-
care seară.

Ne facem bilanțurile luișdu-i cu noi în tot
ce zidim și zămislim spre fericirea comună,
știind, cei de azi, că cei de mine vor face
la fel, dăruindu-ne nemurirea.

Un popor nu moare niciodată. Nici bucu-
riile, nici amintirile lui, nici fiii lui cei mai
buni.

Înlătuite în piatră, în cîntec, înfășișate
pe pînă sau reînviind chipurile lor pe pa-
liculă, oamenii dăruie care unui au, plătî
cu propria lor viață, pentru bucuriile și
frumusețile noastre de azi - comuniștii -
sînt adăruți în tot ce facem și biruim. În
anii aceia grei au luptat neînterupt, în
condiții vitrege, inegale, riscînd totul, ca
pacea serilor noastre să fie deplină.

Arta imaginii în mișcare a condensat în
cîteva chipuri figurile dragi, dînd prezenta-
lului artistic și uman grăitoare secvențe
de viață, de luptă și zbucium, ridicat prin
tot ceea ce au ele mai bun la valoarea de
simbol.

Un miner din Valea Jiului se ridică n-
lături de ceilalți împotriva nedreptăților
sociale. O singură grijă - dreptatea pen-
tru ortacii lui; o singură pasiune - o
viață mai dreaptă pentru cei din trîdn
cărora înzuresc cei puțini în număr;
o singură dorință - fericirea oamenilor;
un singur sfîrșit hărăzit lui de clasele con-
ducătoare, scris roșu pe alb de gloanțele
fierbînt, înșipite în trupurile celor ce au
să devină martiri pentru dreptate și adevăr.
Acesta a fost Lătean, unul din eroii din
„Lupești 29”. Unul din cei mulți care au
sfîrșit la fel, dar a căror jertfă n-a fost
zadarnică.

Un glonte fascist vrea să pună capăt
unei vieți. Dar viața este mai puternică
decît moartea. Eroul reușește să supravie-
țuiască. Va începe munca și lupta grea
pentru punerea bazei socialismului, dar
cu sfîrșit de pe urma glontei albe, dar
urme nu s-au putut șterge definitiv. Matei
din filmul „A fost prietenul meu”, deși
își cunoaște destinul, nu se va plînge ni-
mănuți, va lupta pe planul valorilor etice
asa cum luptase deschis împotriva exploa-
tatorilor pînă la victoria împlină a demni-
tății celor mulți.

Viața și lupta lui Dumitrana din „Pro-
cesul alb” se păstrează în amintire ca și
dramaticul lui sfîrșit din noaptea de 23
August, cînd într-o singură respirație po-
porul întreg își exprimă bucuria izbăvirii
de jascism.

Exemplele s-ar putea înmulți. Nu sînt
numai exemplele artei, sînt exemplele via-
ții, exemplele memorabile ale celor care
și-au încheiat istoria vieții lor mai demne
și pe care poporul a încorporat-o fluid în
istoria lui.

Ne mîndrim cu trecutul nostru, de luptă,
de suferință și izbăviri. Pe el clădim și
victoriile prin el ni le socotim.

Arta cinematografică, prin tot ceea ce ea
a dat mai bun pînă acum, are darul să ne
reîmprospecteze memoria cu faptele vieții de
atunci. Ardeleanu din „Setea”, Toma din
„Valurile Dunării”, Jura din „Străinul”,
iată numai cîteva existențe care vor hrăni
încă multă vreme prin veridicitatea lor ar-
tistică patosul strădănilor de azi, al nostru,
al celor care ne facem seara bilanțul de
fiecare zi în pacea și liniștea amurgului.

Cinematografia noastră are datoria de a
continua ogîndirea luptei comuniștilor, atît
în activitatea lor în condițiile ilegalității
cît și în activitatea lor de azi.

Trăim o epocă de profunde prefeșeri în
care Congresul al IX-lea al partidului
nostru a concretizat prin Directivile sale
imaginea grandioasă a patriei de mine.
Comuniștii se află în frunte în această luptă
pușnică, dar deloc ușoară, spre mai bine,
trăinic și frumos. Destinule și viața lor
sînt diferite de ale celor care au premerș
noii istorii a patriei și ele vor ogîndi cu
veridicitate, în întreaga lor complexitate,
valoarea artistică a înșăptuirilor lor. Eroii
de azi vor constitui amintirile generațiilor
de mine și ca să dăinuie, memoriile au ne-
voie să fie ridicate artisticeste la dimensi-
uni durabile.

Harta artistică a cinematografiei noas-
tre are goluri în această privință și avem
menirea să le umplem, dăruindu-ne. Vic-
toriile noastre sînt operele bune, care ajută
și împing înainte, care influențază și
suscită întrebări care dau răspunsuri la
frământările epocii noastre. Numai în felul
acesta ne vom putea mărturisii recunoștința
față de cei care prin exemplele lor de luptă
și abnegație față de popor, prin munca lor
dragoste față de țara noastră, ne-au dat
posibilitatea, nouă, celor de azi, să ne
bucurăm, în pacea plîmă de ai astăzi
ecump.

Petre SALCIDEANU

CE ȘTIȚI DESPRE ROMÂNIA?

Răspund:

GRAHAM GREENE
SALVATORE QUASIMODO
MIGUEL ANGEL ASTURIAS
ELISAVETA BAGRIANA
LOUIS ARAGON
KONSTANTIN FEDIN
PABLO NERUDA
IGNAZIO BUTTITA
RAFAEL ALBERTI
MARIA TERESA LEON

INTERVIURILE ACESTEIA N-AU FOST REALIZATE DINTR-O DATĂ, SINT DECLARAȚIILE UNORA DINTRE OAMENII DE CULTURĂ STRĂINI CARE NE-AU VIZITAT ȚARA ÎN ULTIMII ANI. NE-AM PERMIS SĂ LE REUNIM ÎNTR-UN INTERVIU COLECTIV SUB TITLUL CARE REPREZINTĂ ȘI ÎNTREBAREA NOASTRĂ PRINCIPALĂ

REP.: Ce știți despre România?

GRAHAM GREENE: Sint multe de spus. În primul rând despre frumusețea peisajului. Aveți o țară înălțătoare. Îmi place mult Bucureștiul, care are înfățișarea unui oraș european, de anvergură. Magazinele, restaurantele sint elegante și vesnic pline de lume. Oamenii sint îmbrăcați bine și cu gust. Litoralul m-a produs de asemenea o impresie foarte bună. Mamaia poate concura cu orice localitate de acest gen din Europa.

REP.: Vă știm un tubitor al artei plastice. Ați văzut tablourile noastre?

GRAHAM GREENE: Ceea ce mi-a plăcut de la început din țara dumneavoastră este lumina. Lumina acestui amurg, care face din lanul de porumb din fața mea o mare de aur, lumina clădirilor noi din Mamaia, care exprimă într-adevăr bucuria de a trăi, lumina pe care o regăsești pretutindeni pe fețele oamenilor de aici. Mi-au plăcut mult violoncelul și veselia Constanței și am regăsit lumina aceasta și în alte locuri, unde am văzut tablourile lui Andreescu, Eucubian, Petrescu, Ciucurencu — tablouri și pictori care din păcate nu sint cunoscuți în Anglia, deși ar merita să fie. Aș vrea să spun că sint bucuros că am găsit în România o atît de prietenească ospitalitate.

Interlocutorul nostru: SALVATORE QUASIMODO, laureat al Premiului Nobel.

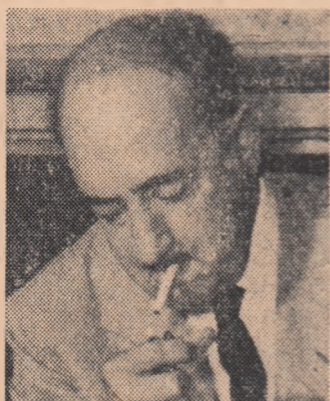
REP.: Ne îngăduși să începem acest scurt dialog cu un citat foarte drag sufletului nostru, din poezia dumnea-

voastră: „În noaptea care-și scutură-n Carpați / sus, la Brașov, sub lună trandafir / respiră printre brazi necădători / statuia de lumină a Iubirii”. Ce ne puteți spune despre poporul român, acum, după ce l-ați cunoscut mai deaproape?

SALVATORE QUASIMODO: Un popor își preface peisajul, ca și un artist universal de imagini, pe măsura spiritului său... Linia sintetică a modernității și tradiției... cîmpia, pădurea, uzina, omul, poezia sint o proiectie a păcii și a creației.

REP.: Ați călătorit prin România, ați petrecut câteva zile la Sinaia, apoi la mare... impresii?

SALVATORE QUASIMODO: ...Am avut ocazia să asist la cursurile de vară de limbă, de literatură și de istoria artei populare române, eveniment cultural important, care a permis contacte utile între oamenii de cultură din numeroase țări. Am făcut cunoștință la Sinaia cu un număr important de scriitori, poeți, filologi și oameni de teatru marcanți ai României contemporane. Am vizitat de asemenea orașul

Brașov și moderna sa uzină de tractoare, imagine a dezvoltării industriale a țării dumneavoastră. Călătoria mea pe litoralul Mării Negre m-a lăsat o amintire de neșters. Am parcurs o mare parte din Dobrogea și am profitat de aceasta pentru a vizita cetatea antică a Istriei, unde am avut plăcuta surpriză să găsesc la un arheolog român versuri de ale mele. Am fost la Mamaia, la Eforie, la Mangalia și la Constanța, unde abundă frumoase construcții moderne. La Constanța m-am înclinat în fața statuii unui poet care îmi este drag, Ovidiu, care a cla-

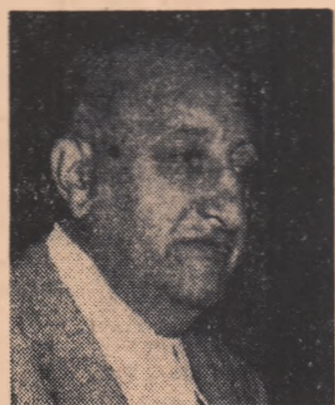
tat aici tristele și singurătatea exilului. Aceste tărmuri ale Pontului Euxin au văzut născându-se astăzi o veritabilă Rivieră însoțită, cu nimir mai prejos Rivierii italiene.

REP.: Ne interesează în cel mai înalt grad opinia dumneavoastră despre teatrul românesc.

SALVATORE QUASIMODO: Am avut plăcerea să cunosc colectivul care a pus în scenă comedia lui Goldoni *Bădăranii*, reprezentată de aceiași artiști la unul din festivalurile de la Veneția. Cu ocazia vizitei în țara dumneavoastră și, a celei de a șizecea aniversări a nașterii mele, colegii mei români au avut delicata atenție de a-mi oferi primele exemplare ale volumului conținând traducerea unei culegeri de versuri ale mele. Dragostea de cultură este puternic înrădăcinată în România, una din țările lumii contemporane care cunosc o dezvoltare civică și politică din cele mai înaintate.

Acest schimb de replici ni-l imaginăm pe malul mării.

REP.: Primele impresii de aici?

MIGUEL ANGEL ASTURIAS: Aici nu strigă nimeni marea... marea precum soldații lui Xenofon, ci Mamaia... Mamaia! Un oraș care nu are asemănare și dacă se spune că-l o Capocabana, brazilienii trebuie să fie foarte mindri.

Mamaia rivalizează cu orice stațiune balneară de pe Coasta de Azur, de pe Riviera italiană sau de pe plajele Floridel.

REP.: V-au atras desigur și vestigiile trecutului, cu altă grijă scoase la lumină și conservate.

MIGUEL ANGEL ASTURIAS: Aici, în Constanța... sint atât de atrăgătoare comorile trecutului din epocile grecești și romane, că pămîntul acesta te face dintr-o dată prizonierul lui și sint atât de mărețe edificile de metal și sticlă, aproape aeriene, ele nenumăratele hoteluri de la Mamaia, apărînd ca cei 400 de elefanți închipuiți de Ruben Darro la „tărîmul mării”. Încît nu știu dacă e bine să întorci ochii către trecut sau să te desfeși privind aceste blocuri care se mișcă ori joacă în magia perspectivei controlate.

REP.: Ați dori să ne spuneți câteva cuvinte despre poezia muncii? Așa cum o definiți în versurile dumneavoastră despre România: „Plutește aici o amplă poezie / a muncii care toate a premers / și-n steaguri un lăcăș de neșters / a scris a viitorului soare.” Aici sint oameni care au deschis / o cale spre încrederea deplină / ei cred în om, în marea lui lumină. / Și pe orbila viemii au înscris / un steag de încălășurat în via...”

MIGUEL ANGEL ASTURIAS: Cum a putut România, țară care după unii economiști era condamnată să nu treacă de agricultura sa primitivă, să construiască toate acestea? Răspunsul e cît se poate de simplu. E o consecință directă a economiei socialiste planificate, în care construcții ca acestea de la Mamaia, de la Eforie, Mangalia și de pe întreg litoralul românesc, desfășurate pe 260 de kilometri și mai bine, sint parte din construcția și reconstrucția întregii țări. De aceea nu trebuie să-l uimească pe nimeni, călătorind prin România, nîci zgomotul bulldozelor și excavatoarelor, nici rapiditatea cu care în locul unde ieri nu erau decît pămînt sau colibe mizere, azi se ridică, din elemente prefabricate, mase plastice și tot felul de noi materiale pentru construcții, din ce în ce mai multe edificii dotate cu tot confortul modern...

REP.: „Există o înruțire spirituală — ați declarat dumneavoastră — între România și țările Americii de Sud”, care vine...

MIGUEL ANGEL ASTURIAS:... din sentimental comun al latinității lor. Este o necesitate pentru sud-americani să cunoască literatura română. Am fost surprins să înțeleg în romanul românesc probleme identice, în condiții diferite, cu cele din proza sud-americană. *Moromeții*, romanul lui Marin Preda, este o carte mare... Și pe urmă, există cărțile lui Titus Popovici — *Strănuș* și *Setea* care sint admirabile. În nici un moment n-am avut, citindu-le, impresia că citesc o carte străină; era descrierea unor probleme care îmi sint foarte familiare, pe care le înțeleg. Puternica emoție pe care o stîrnește povestirea lui Geo Bogza *Moartea lui Iacob Oniș* ar simți-o orice miner sud-american. Situațiile din România de ieri seamănă cu cele din Bolivia de azi, de exemplu, unde minerii trăiesc tragedii asemănătoare celor pe care Bogza le descrie, analizînd atît de fin psihologia eroului. Romanul lui Zaharia Stancu *Descult* a avut un mare succes de critică și de public în America Latină. Traducerile de poezie românească făcute de Maria Tereza Leon și Rafael Alberti într-o excelentă antologie au făcut cunoscute frumusețile versului lui Eminescu, lui Argeș și al altor poeți români contemporani de valoare. Dar Caragiale! Satira marelui clasic român a învins nu numai timpul, dar și spațiul. Compania „Fray Mocho” a reprezentat la Buenos-Aires, cu un remarcabil succes, piesa lui Caragiale *O noaptea furtunoasă*. A fost publicată o traducere spaniolă a capodoperei lui Caragiale *O scrisoare pierdută*.

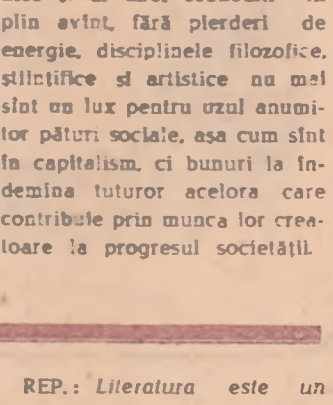
REP.: Cîteva cuvinte despre peisajul uman românesc?

MIGUEL ANGEL ASTURIAS: O țară fremătînd de viață, unde bucuria de a trăi se citește pe toate fețele. Am privit cu emoție educația pe care o primeste linierul. Este reconfortant climatul spiritual al României noi. El face să izbucnească atîta frumusețe! În ceea ce privește vasta difuzare a culturii, pot să vă dau un exemplu convingător: am găsit, într-un sat izolat din regiunea Deltei, o fată care a făcut asupra romanului meu *Damul președinte* cele mai pertinente observații pe care le-am auzit vreodată... Cred că *Casa Scînteii* este un combinate poligrafic unic în genul său.

REP.: Dar despre peisajul propriu-zis?

MIGUEL ANGEL ASTURIAS: Cuvintele sint sărace! Vreau să vă spun că observînd din avion înălțuri orășenești, Gheorghiu-Dej, ridicîndu-se între colinele înverzite ce o privire de dragoste filtrată printre gene, am simțit irezistibilă dorința de a-l parafraza pe Le Corbusier și de a spune: „În România, cînd orașele sint albe”. Totul a fost construit în cinci ani: bulevarde largi, iluminatate cu neon și cadrate de imobile moderne, apartamente confortabile, grădini și parcuri, magazine cu autoservire, florării, cofetării și, bineînțeles, librării pline de cărți și cumpărători. Ne mă voi opri să vorbesc despre uzine, despre laboratoare și produsele lor. De altfel, cei mai bine pregătiti decît mine în problemele tehnice au făcut-o și o vor mai face. Eu am observat mai ales oamenii... Am înțeles că la dumneavoastră se formează cu adevărat un om nou. În cadrul unui sistem care se dezvoltă armonios și al unei economii în plin avînt, fără pierderi de energie, disciplinele filozofice, științifice și artistice nu mai sint un lux pentru uzul anumitor pături sociale, așa cum sint în capitalism, ci bunuri la îndemîna tuturor aceluia care contribuie prin munca lor creatoare la progresul societății.

REP.: Literatura este un foarte bun mijloc de cunoaștere a spiritualității unui popor, a istoriei țării sale.

ELISAVETA BAGRIANA: Am făcut pentru prima oară

cunoștință cu opera lui Mihai Eminescu de mult de mult de tot. În iarna lui 1937... un volum de versuri ale lui Eminescu tradus în limba franceză. Acest volum mi-a descoperit un nou prieten... Mi s-a propus să traduc opera cea mai mare, mai importantă a lui Eminescu, poemul *Lucafulul* (*Hyperion*, acesta fiind titlul sub care a apărut în limba bulgară)... Am lucrat mult... Mă simt pentru todeauna profund legată de poemul eminescian, tulburător și fascinant.

La aceeași întrebare ne mai răspunde:

LOUIS ARAGON: Fără profunzda cunoaștere a sufletului poporului, pe care ne-o transmite cărțile lui Sadoveanu, am înțeles mai bine decît de oriunde această înrîndire dinică dintre francezi și români, pentru că popoarele cîntăresc mai limpede lumina zilei cu măsura anilor înlătunecăți.

Stăm de vorbă cu binecunoscutul prozator Konstantin Fedin.

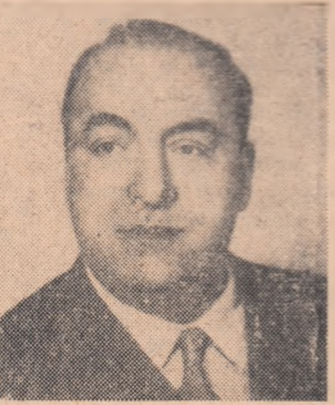
REP.: Ce vi s-a părut mai frumos la noi în România?

KONSTANTIN FEDIN: România, țară care într-un timp atît de scurt m-a făcut să mă îndrăgostesc de ea, să mă pasioneze viața ei... Nu pot să nu-mi amintesc de zilele minunate pe care le-am petrecut în această țară atît de plină de poezie. Dar nu e vorba numai de peisajele de neuitat pe care le-am admirat. Frumusețea țării s-a identificat pentru mine cu soarta poporului, care după grele încercări istorice s-a ridicat la o înălțime nouă, care mărește o cultură nouă. Ce frumos m-a apărut atunci poporul român în toată energia și vijorierea lui, cu încrederea lui nemărginită în viitor! Am vizitat universități și institute de învățămînt superior, am fost în atelierul muncitorilor, am văzut femei și bărbați sorbind cu nesățuită cunoștințele, păstrîndu-și tainele științei, ale artei și literaturii. Poporul român este sortit să obțină noi succese: l le urez și-l doresc noi bucurii!

L-am regăsit pe Pablo Neruda, din nou oaspete al țării noastre.

REP.: Citesc pe totuși o bucurie electivă...

PABLO NERUDA: Din nou în România! O țară veselă și înflorită în plină primăvară. În București au răsărit clădiri noi, pretutindeni înțelegi camioane fabricate în țară, căruțele invadează casele și străzile. Cîtă bogăție în magazine, cîtă precizie la mașini și în fabrici! Concepția nouă și riguroasă a transformat țara romantică și rustică într-o țară cu o puternică conștiință creatoare.

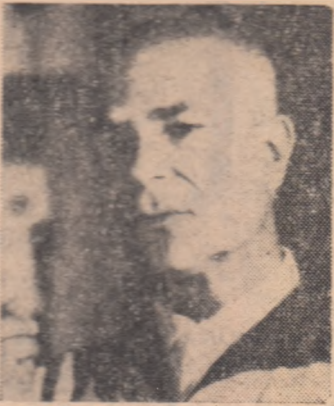
REP.: Dar care este elementul caracteristic pe care l-ați înțeles pretutindeni în România?

PABLO NERUDA: Fericirea! Fericirea României înfloresc din natura bătrînă și din productia tînără, ca un murmur cristalin de ape care vin din vremuri de demult, trec prin prezent cu hotărîre de nezdruccinat și își fac drum înainte, către viața nouă și luminată, pe care o construiesc România pentru poporul său.

REP.: O scurtă declarație la plecare?

PABLO NERUDA: Plecînd, iau cu mine floarea României: poezia ei contemporană, pe care o voi traduce și publica pentru popoarele Americii Latine și Spaniei.

Ignazio Buttita a (fîrnat să-și transmită mesajul în versuri:

IGNAZIO BUTTITA: Mesajul către voi acum se-astern / în versuri care-n suflet s-au țesut. / Ca fructele pămîntului, eterne / cuvintele-mi trimit, să vă sîrui!

REP.: Și nimic în proză, îie și poetică?

IGNAZIO BUTTITA: Mi-ar trebui brațele mării și ochii cerului ca să pot cuprinde la pieptul meu poporul român.

Lui Rafael Alberti ne-am grăbit noi să-i cităm din versurile sale închinat României:

REP.: „Orașele înălțate în soare / par steaguri mari de sărbătoare / și totu-i alb, un răsărit de soare”.

RAFAEL ALBERTI: Sintem vechi prieteni ai poporului român. Tot ceea ce am văzut în timpul călătoriilor noastre în această țară ne-a lăsat impresia că poporul român și conducătorii săi au semnat un pact de asigurare cu viitorul. Încredere, liniște și bogăție, aceasta e România. Ultima dată am remarcat, printre al-

tele, arhitectura românească. Oamenii timpurilor noi trebuie să locuască în case noi, spațioase, pline de viață, tot așa cum viața lor e plină de bucurii... Ce ar putea fi mai emoționant decît viața pe acest pămînt care aparține oamenilor?...

MARIA TERESA LEON: Rafael și eu sintem încă prinși în vraja călătoriilor mi-

PREZENȚE ROMÂNEȘTI SLAVICI ȘI SADOVEANU ÎN LIMBA ITALIANĂ

In colecția „Filo d'erba” scoasă de editura Paoline, colecție care își propune să pună la îndemîna cititorilor italieni o serie dintre cele mai reprezentative lucrări din literatura universală (printre cei publicați: Dickens, Korolenko, Tolstoi, Turgheniev, Barbey D'Aureville, R. L. Stevenson), au apărut în ultimul timp următoarele volume din clasicii români: Mihail Sadoveanu — *Neamul Șoimăreștilor* (traducere Corrado Albertini); Ion Slavici — *Moara cu noroc* (traducere Luigi Basevi); Mihail Sadoveanu — *Hanul Ancuței* (traducere Mariano Baffi); Mihail Sadoveanu — *Baltagul* (traducere Mariano Baffi); Ion Slavici — *Pădureanca* (traducere Luigi Basevi).

nunate făcute în România, călătorii din care, ca din vise frumoase, n-am vrea să ne trezim niciodată. Am înfruntat aventura temerară, dar plină de bucurie de nedescris, de a-l traduce pe Eminescu, marele

poet național al dumneavoastră, în spaniolă. În Dobrogea de azi înțelegi la fiecare pas flori, arbori încercați de rod și lumină, cîmpii care se imbină într-un mozaic strălucitor și un aflux șescesc de turiști care duc cu ei imaginea unei Coaste de Azur fericele.

REP.: Pentru că ne alătăm în centrul Bucureștiului, aici, în preajma Sălii Palatului, n-ați vrea să faceți o sumară incursiune de ordin arhitectonic?

RAFAEL ALBERTI: Totul a fost făcut cu dragoste. Spațiul central al orașului nu are aerul de a fi ceva străin; pare să se fi încorporat în ambianța respectivă fără nici o sforțare... Reprofilarea orașelor, nașterea unor noi centre orășenești în jurul fabricilor, urbanizarea litoralului Mării Negre etc., sint tot altele probleme care ne-au atras atenția. Construcțiile românești corespund epocii noastre, veacului nostru și în parte și viitorului, care a și sosit.

REP.

LA RAGAZZA DELLA FORESTA

IL MULINO DELLA FORTUNA

LA STIRPE DEI FALCONIERI

LA SCURE

L'OSTERIA DI ANCUTZA

gazeta literară

COMITETUL DE REDACȚIE: Tiberiu Ujan (redactor șef); Teodor Băls; Al. I. Ghilia; Ion Lăncrănjan (redactor șef adjuncți); Alexandru Oprea (redactor șef adjuncți); Eugen Simion; Mihai Stoian (secretar de redacție)

Prezentarea artistică: Radu Georghescu
Prezentarea grafică: Octav Minculescu

Imprimat la Întreprinderea poligrafică „Informația”